

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 10 August.

Sunt lucruri în viața de toate zilele, asupra cărora au oamenii o părere formată printr'o logică ori observațiune mai superficială, dar întărită prin tradițiune, prin us, prin dedare astfel, încât ne-am dat a nu mai rezona asupra lor; le privim a priori de esacte, de fresci, de lucruri, cari nici că pot să fie altfel, decât cum sunt.

Și pot să fie astfel de păreri de o capitală importanță pentru întreg sistemul dezvoltării unei științe, ori al unui popor. De o capitală importanță dicem, — de-oare ce tocmai păreri înrădăcinate în conștiința omenească, ca fresci, ca atari, dela cari contrariul pare a fi imposibil ori mai bine, la contrariul cărora nimănui nu-i trece nici prin cap a se cugeta, — astfel de păreri greșite, adeseori au lipsă de deci și deci de ani, până se pot desrădăcina din conștiința omenimii și până se poate relua firul dezvoltării culturale ori științifice dela punctul, de unde începuse a se falsifica.

Un exemplu.

Tot omul observă, cum soarele răsare dimineața de câtră răsărit, cum pare că se ridică tot mai sus și făcând o cale de semicerc, apune la orizontul apusean.

Aceasta e observațiunea de toate zilele. Ear oamenii au primit-o ca firească, au primit-o ca pe una, care nici că se poate altfel, deoarece părea lucru palpabil, că așa și nu altfel este.

Ear când se ivi în crerii unui geniu ca Copernic idea, că lucrul este tocmai întors de cum ni se arată, că părerea firească și generală a oamenilor este falsă, că soarele este fics și pământul se învârte în jurul lui, — unii l-au dechiarat de nebun, ear alții de eretic, vrednic de a fi ars de viu. Și un veac a trebuit să treacă, până să devină teoria genială a lui Copernic recunoscută, un veac, până ce a putut stărpi din conștiința omenimii părerea falsă, ce s'a păstrat în decurs de sute de mii de ani.

Răspândirea sublimelor învățături ale Mântuitorului despre iubirea deaproapelui, față cu ubirea cea ingrădită față de unele caste, ori de singuratică popoară, — dezvoltarea și afirmarea ideilor de umanitate, de dreptul libertății personale, de egalitate, față cu sistemul feudalist, — sunt tot atâtea exemple, în ce privesce cele amintite mai sus.

Vor fi încă multe astfel de păreri greșite înrădăcinate și ași în conștiința, în sentimentul nostru public, cari ar trebui desrădăcinate cu o și

mai curând, dacă e vorba să nu ne împedecăm în dezvoltarea firească.

Nu voim să reflectăm decât la una, care credem noi — este de cea mai mare însemnătate în viața noastră.

Ea se referă la învățământul nostru public și la modul, cum ne-am dat a judeca asupra lui.

E ușor de înțeles interesul, cu care urmărim noi mersul învățământului nostru public; el este, care are să ne dea surescenența de lipsă în viitor, el este, care ne ridică nivelul cultural, pentru de a ne putea afirma ca popor cu drept de existență în noianul popoarelor, ce ne încunjură.

Nimeni nu va putea trage la îndoială, că de nimic nu ne interesăm mai mult decât de scoalele noastre, decât de sporiul, ce l face generațiunea noastră în instrucțiune.

Ocasiunea cea mai potrivită în această privință — după părerea dominantă — sunt esamienele școlare. Aceste sunt publice; fiesce-care om cu trageră de inimă pentru școală poate să participe la dênsele, ca să vadă, ce știu băieții, — ce li s'a propus, — și că ce metod au învățătorii.

Așa se și întemplă.

Oamenii merg la esamiene și se întorc de regulă încântați. Băieții știu foarte multe, — li s'a propus multe, de tot multe, — dic părinții cu părere de bine. Și numai cei mai puțini, cu o pregătire pedagogică oare-care, și mai dau câte o părere superficială asupra metodei de propunere, asupra cestiunii: cum au ajuns băieții la cunoștința atâtor lucruri frumoase.

Apoi este o dedare tare greșită a controla rezultatele activității școlare la elevi, din esamienele anuale. Nu au esamienele scopul să ne arete noaue, că ce știu băieții, ci aceea, ce știu învățătorii.

De ce? Pentru că masa de cunoștință a băiatului este ca și „luna mendax“, de obicei te înșală. În vreme ce controla asupra modului de procedere, asupra sistemului de propunere al învățătorului, este un ce sigur, care nu te poate înșela.

Să ne chiarificăm cu un lucru.

De ce nu poate să fie masa de cunoștințe reale ale elevului criteriul, după care să se controleze, dacă școală și-a împlinit misiunea ori ba?

Pentru că nu aceea este misiunea școlii, a da elevului multe cunoștințe, pe cari să le scie spune la examen. Misiunea ei este, — așa ne învață cea mai răspândită pedagogie ași în Europa, — de a forma: 1) caractere firme religios-morale; 2) a desvolta în elev un interes multilateral, spre tot ce-i poate înavuți mintea și inima.

adresat din partea ministrului cătră dl Ettinger, toate însă înzădar. Într'aceea am esperiat, că chiar dl Ettinger mult respectatul consilier de stat din Odessa are cea mai mare parte din înșelăciunea, ce s'a comis cu darul împărătesc. El adevă a pitulat documentul original și în deosebi cartă geografică pentru împărțirea teritoriului. Dar ministrului totuși a așternut, în persoană un document falsificat la 1 Februarie 1870. În acest document era introdus cu 300 familii mai puțini coloniști, afară de aceea în executarea împărțirii teritoriului 1200 jugere au rămas neinduse, pentru care faptă dl Ettinger a primit prin pactul amintit 20,000 ruble.

Colectarea paralelor pentru dl Ettinger se esecuta pe față în public, fără cea mai mică șială. Doi pactanți, Wiens și Driedinger, mergeau dela curte la curte adunând paralele.

Cum mi a venit la cunoștință aceasta a lor procedere, numai decât am făcut o arătare pe cale telegrafică la ministeriu. Acesta a trimis pe neașteptate un oficial cu numele Korvalski spre investigare, care a și prins pe Wiens cu fapta. Astfel Wiens a devenit arestat, colecta făcută s'a declarat drept șarlatanie și banii s'au confiscat și asupra tuturor premerselor s'a luat un protocol, invitați fiind șase mennoniști spre al subscrie ca martori. Paralele deținute și protocolul s'au transpus anume la comi-

Nu credem ale spune cetitorilor nostri nimica nou prin aceasta. Acestea sunt rezultatele unei lucrări pedagogice de sute de ani, cari au ajuns a să cristalisa în crerii unui Herbart, care a știut să facă, ca ele să fie primite în Germania, în Austria de cei mai însemnați bărbați de școală; ele sunt reprezentate — putem dice — într'un mod destul de perfect și în seminariul nostru „Andreian“, care ne dă contingentul seu de învățatori pentru scoale.

Un merit neperitor și-ar face aceea dintre reuniunile noastre, care ar porni o mișcare în această direcțiune, o mișcare nu de reforme, nu de înnoiri, ci o mișcare, care să tindă a esecuta în faptă aceea ce s'a primit în teorie, — o mișcare, care la ori-ce cestiune, ce atinge școală, să nisuiască a tiné mereu în evidență scopul final al învățământului public, să ni-se crească o generațiune de oameni cu suflet și cu inimă, adevă cu interes pentru tot ce e nobil și frumos. — Am dori ca cuvântul nostru rostit să afle cuvenitul răsnet.

Revista politică.

În capitala monarhiei noastre petrec acum și ministri maghiari: Tisza, Fejérvári și Orczy. E vorba de mai multe conferințe, în cari să se mai reguleze multe din afacerile interne ale monarhiei și ca lucru principal se va discuta asupra concludeselor luate cu privire la înarmarea cu pușca de repetiție. Ministrul de războiu contele Bylandt, care, se înțelege e chemat în prima linie la aceste conferințe, încă s'a întors la Viena. Din partea cabinetului austriac vor lua parte contele Taaffe și contele Velsersheimb.

După cum anunță foile berlineze, parlamentul german se va deschide la începutul lunei lui Noiembrie și dieta prusiană va fi conchemată pe la mijlocul lunei lui Ianuarie. În viitoarea sesiune a parlamentului se va discuta de sigur, dacă nu vor obveni alte lucruri senzaționale, un proiect pentru îngrijirea invalidilor și a bătrênilor. Despre un nou proiect bisericesc-politic se dă cu socoteala, că nu va fi vorba.

Consulul german din Sofia a rupt toate referințele cu regimul bulgar și ast-fel Germania, după cum se poate vedé, a urmat dorinții Rusiei, înaintea tuturor celorlalte puteri; căci despre consulul frances până acum nu se vorbesce să fie făcut asemenea. Poate nu s'ar fi întemplat aceasta, dacă principiile era mai precaut și în proclamațiune ar fi observat un ton mai potrivit. „Trăească Bulgaria liberă și independentă“ a fost prea mult dis, și proclamațiunea

tetel pentru îngrijirea coloniștilor în Odessa. Acolo posibil să fie și astăzi, dacă nu și paralele, cel puțin protocolul.

Wiens însă și Driedinger natural, că s'au eliberat fără a fi pedepsiți, dar consilierul de stat Ettinger și-a primit paralele sale cu vre-o câte-va săptămâni mai de timpuriu, ceea ce fără acest eveniment nu se putea întempla. El tăcea cu mulțămire.

Trei ani de zile trecuseră după aceste certe. Într'aceea se denumi-se de ministrul domeniilor contele Walujeff. Eu earăși m'am reîntors la Petropolea, am înaintat o scrisoare la noul ministru și provocându-me la documentele și cartă topografică alăturate, am arătat, că dl Ettinger, s'a folosit de documente false și că banii confiscați i-a reținut pentru sine. Ministrul m'a făcut atent asupra gravamenelor acusei mele, observându-mi, că numai lucruri, ce le pot și dovedi se aduc în memorandumul meu. Îi am așternut scrisoarea fără modificări, pentru că aveam la mână dovedi pentru toate cele susținute. Ministrul a transpus apoi cauza guvernului general din Odessa, pe lângă însărcinarea de a se face cercetările mai departe.

(Va urma.)

FOIȚA.

Pățenii din viața unui colonist german din Rusia sudică.

(Spre ilustrarea situației interne din Rusia scrie Thiessen în „Deutsche Zeitung.“)

I. Un dar împărătesc și urmările lui.

(Urmare.)

În urma acesteia ministrul a ordonat o strictă cercetare, transpunând actele „Comitetului pentru îngrijirea coloniștilor germani din sudul Rusiei,“ — care și avea reședința în Odessa. În fruntea acestui comitet era consilierul de stat Ettinger. Dl Ettinger încă n'a aflat de necesar a răspunde la întrebările ministrului. Scurt timp după aceea ministrul Selenoj a luehis ochii pentru totdeauna, ear portofoliul ministerial a trecut în mod provisor în mâinile prințului Lieben, căruia ca ajutor i-s'a dat în secțiunea colonială br. Medem iar ca șef al secțiunii Tscherniawski. Cu un an mai târziu m'am prezentat din nou la ministeriu. După reînoirea plăsoarei mele prințul Lieben a ordonat numai decât să se scrie dlui Ettinger. Răspuns însă n'a urmat. În decursul unui an și jumătate patru asemenea provocări s'au

